

Sygn. akt VII U 840/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 czerwca 2016 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Lucyna Łaciak

Protokolant: st. sekr. sądowy Maria Nalewczyńska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 czerwca 2016 r. w W.

sprawy M. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia (renty rodzinnej)

na skutek odwołania M. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 1 kwietnia 2015 r. znak: (...)

1 zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zwalnia M. G. od obowiązku zwrotu kwoty 7 953,92 zł (słownie: siedem tysięcy dziewięćset pięćdziesiąt trzy 92/100) za okres od 01 lipca 2014 r do 31 marca 2015 r.

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz M. G. kwotę 1200,00 zł (słownie jeden tysiąc dwieście) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

M. G. w dniu 11 maja 2015 roku złożyła za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. do Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie, VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych odwołanie od decyzji ww. organu rentowego z dnia 1 kwietnia 2015 roku, znak: (...) dotyczących zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczenia społecznego

za okres od dnia 1 lipca 2014 roku do dnia 31 marca 2015 roku. Odwołująca zarzuciła zaskarżonej decyzji naruszenie art. 107 § 1 i § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego

w związku z art. 123 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez zaniechania wskazania podstawy prawnej i faktycznej oraz uzasadnienia tej decyzji oraz naruszenie art. 138 ust. 1 oraz ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez zobowiązanie jej do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, w sytuacji gdy nie zostało ono nigdy wypłacone (k. 2-3 a. s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie z dnia 1 czerwca 2015 roku wniósł o jego oddalenie, z uwagi na fakt, że zaskarżona decyzja została wydana na podstawie art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i jest prawidłowa.

W ocenie organu rentowego odwołująca się pobierała rentę rodzinną po zmarłej matce, J. G. na podstawie decyzji z dnia 6 września 2001 roku. Organ rentowy ustalił, że odwołująca została zgłoszona do ubezpieczenia społecznego od dnia 14 lipca 2014 roku

z uwagi na podjęcie zatrudnienia. W związku z powyższym Oddział w dniu 1 kwietnia 2015 roku wydał zaskarżoną decyzję zobowiązując odwołującą się do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od dnia 1 lipca 2014 roku do dnia 31 marca 2015 roku w łącznej kwocie 7953,92 złotych (k. 6-7 a. s.)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ojciec M. G., A. G. w dniu 28 maja 2001 r. złożył wniosek o rentę rodzinną dla swoich małoletnich dzieci, M. i Ł., z powodu śmierci swojej małżonki, J. G. (k. 1 a. r.).

Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 6 września 2001 r. na podstawie art. 83 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przyznał rentę rodzinną w drodze wyjątku dzieciom A. G., tj. M. G. i Ł. G.. Przyznana renta przysługiwała dzieciom A. G. do osiągnięcia przez nich 16 roku życia, a po tym okresie mogła ulec przedłużeniu, po przedstawieniu zaświadczenia o kontynuowaniu nauki w szkole i programowym jej ukończeniu, nie dłużej jednak niż do ukończenia 26 roku życia (k. 26 a. r.).

Postanowieniem z dnia 9 września 2002 roku, sygn. akt III RNsm 212/02, Sąd Rejonowy w Otwocku ustanowił dla małoletnich M. G. i Ł. G. rodzinę zastępczą w osobie I. G., zamieszkałej w J. przy ulicy (...) (k. 5 a. s.).

Odwołująca od urodzenia mieszkała przy ulicy (...) w J.. Ubezpieczona nigdy nie zamieszkiwała przy ulicy (...) w W. (zeznania świadka I. K. i przesłuchanie odwołującej k. 30 i 37 a. s.).

Pismem z dnia 25 listopada 2010 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych zawiadomił A. G. o tym, że z dniem 31 stycznia 2011 roku kończą się uprawnienia do wypłaty renty rodzinnej dla M. G., z powodu ukończenia 16 roku życia (k. 46 a. r.).

Wypłata renty została kilkukrotnie przedłużana z uwagi na kontynuowanie nauki przez uprawnioną (okoliczność bezsporna).

Ostatecznie decyzją organu rentowego z dnia 8 października 2014 roku przedmiotowe świadczenie zostało przedłużone do dnia 31 sierpnia 2015 roku (k. 83 a. r.).

Renta rodzinna była przekazywana wraz z całą korespondencją organu rentowego do ojca odwołującego mieszkającego w W. przy ulicy (...) (okoliczność bezsporna).

Organ rentowy w dniu 30 listopada 2012 r. poinformował o zmianie zasad wypłaty renty rodzinnej w związku z ukończeniem przez odwołującą 18-tego roku życia. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że rentę rodzinną przysługującą osobie pełnoletniej należy wypłacać osobie uprawnionej do tej renty. Przesyłka została wysłana również na adres W., ulica (...) (k. 72 a. r.).

Zgodnie z zaświadczeniem nr (...) wystawionym przez Zaoczną Policealną Szkołę Zawodową (...) w O., odwołująca była słuchaczem w roku szkolnym 2013/2014 na kierunku technika usług kosmetycznych, gdzie przewidziany czas ukończenia nauki został wyznaczony na sierpień 2015 r. (k. 77 a. r.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych na mocy ww. zaświadczenia wydał decyzję z dnia 23 października 2013 r., znak: RDW/40380084/5 dotyczącą wznowienia wypłaty renty rodzinnej (k. 79 a. r.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w dniu 1 kwietnia 2015 roku wydał zaskarżoną decyzję zobowiązującą odwołującą do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń

z ubezpieczenia społecznego za okres od dnia 1 lipca 2014 roku do dnia 31 marca 2015 roku, w kwocie 7636,05 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia 8 lipca 2014 roku do dnia 1 kwietnia 2015 roku w kwocie 317,87 złotych, łącznie 7953,92 złotych, z uwagi na podjęcie zatrudnienia przez M. G. (k. 99 a. r.).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie złożonych do akt dokumentów, w tym akt rentowych, zeznań świadka oraz odwołującej w charakterze strony. Dokumenty przedłożone przez strony niniejszego postępowania stanowią obiektywny oraz

w pełni wiarygodny materiał dowodowy. Zeznania świadka oraz odwołującej były logiczne i spójne oraz korelowały z materiałem dowodowym w postaci dokumentów, zatem Sąd uznał je za wiarygodne i przyjął za podstawę ustaleń faktycznych niniejszej sprawy.

W tym stanie rzeczy, w ocenie Sądu, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy stanowił wystarczającą podstawę do wydania orzeczenia.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie M. G. od decyzji organu rentowego z 1 kwietnia 2015 roku, znak: (...) jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Istota sprawy sprowadzała się do oceny, czy w ustalonym stanie faktycznym M. G. pobrała nienależne świadczenie i w związku z tym jest zobowiązana do jego zwrotu.

Zgodnie z art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748 j. t.) zwana dalej „ustawą”, osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu.

W myśl art. 138 ust. 2 pkt 2 ustawy, za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo przyznanie albo wstrzymanie wypłaty świadczeń

w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania albo świadczenie przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenie.

Na podstawie art. 138 ust. 3 ustawy za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu.

W ocenie Sądu Okręgowego, Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., nie prawidłowo zastosował przepisy prawa, które dają możliwość organowi administracyjnemu żądania od świadczeniobiorcy zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. W niniejszej sprawie takim świadczeniem była renta rodzinna, która przysługiwała odwołującej z tytułu śmierci jej matki. Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że świadczenie w postaci renty rodzinnej pobierał ojciec odwołującej - A. G.. Sama uprawiona twierdziła, że nie była świadoma, iż przedmiotowe świadczenie było wypłacane na jej rzecz, czemu Sąd dał wiarę. Od urodzenia M. G. zamieszkiwała w J. przy ulicy (...). Natomiast jej ojciec wyprowadził się do W. na ulicę (...), gdzie była przekazywana renta wraz z całą korespondencją, w tym decyzję organu rentowego.

Pierwszym zagadnieniem istotnym w rozpoznawanej sprawie jest istota pouczenia, o którym mowa w art. 138 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, „pouczenie o którym mowa w tym przepisie jest przesłanką warunkującą obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia.” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia

6 grudnia 2010 r., sygn. akt II UK 149/10) Sąd zważył, że świadczenie w postaci renty rodzinnej było wypłacane do rąk ojca uprawionej, A. G., pomimo, iż M. G., od śmierci matki przebywała w rodzinie zastępczej poza opieką ojca. Należy zauważyć, że dość jednolite orzecznictwo dotyczące zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń

społecznych rozróżnia „świadczenie nienależne” od „ świadczenia nienależnie pobranego” a więc pobranego przez osobę, której przypisać można określone cechy dotyczące stanu jej świadomości co do zasadności pobierania świadczenia, w tym w szczególności działanie w złej wierze, z premedytacją. Sąd Najwyższy w wyroku wskazał również, że „dla ustalenia obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, decydujące znaczenie ma świadomość i zamiar ubezpieczonego, który pobrał świadczenie w złej wierze”. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2004 r., sygn. akt I UK 3/04)

Powołane wyżej orzecznictwo sądowe pozwala na przyjęcie, że nienależnie pobrane świadczenie w rozumieniu art. 138 ust 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, to świadczenie wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części na skutek okoliczności leżących po stronie ubezpieczonego. W konsekwencji, Sąd w niniejszym składzie podziela wniosek płynący wprost z wyroku Sądu Apelacyjnego, iż „jeżeli wypłata świadczenia nastąpiła z przyczyn niezależnych od ubezpieczonego to niezasadne jest przyjęcie, że doszło do pobrania nienależnego świadczenia” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 5 lutego 2014 r., III AUa 1061/13).

Sąd Okręgowy zważył, że w niniejszej sprawie nienależnie pobrał świadczenie ojciec M. G., a więc organ rentowy winien był wydać zaskarżoną decyzję na A. G.. Mając na względzie wyrok Sądu Apelacyjnego, „zgodnie z art. 138 ust. 3 u.e.r.f.u.s. za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu art. 138 ust. 1 uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego innej osobie niż wskazana w decyzji tego organu. Do zwrotu takich świadczeń jest wówczas zobowiązana osoba, która je pobrała.” (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 10 lipca 2012 r., sygn. akt III AUa 615/12) Odwołująca nie posiadała wiedzy, aby była uprawniona do pobierania przedmiotowego świadczenia. Ojciec ubezpieczonej w tajemnicy przed swoją córką pobierał rentę rodzinną, która była dostarczana pod ulicę (...) w W., gdzie ubezpieczona nigdy nie mieszkała. Również zaświadczenia dotyczące odbywania nauki przez M. G. także po ukończeniu przez nią pełnoletności, były uzyskiwane przez jej ojca w celu uprawnienia w dalszym ciągu do pobierania renty rodzinnej. Podkreślić należy ,iż organowi rentowemu znany był właściwy adres zamieszkania ubezpieczonej , ponieważ był podany na każdym zaświadczeniu świadczącym o uczęszczaniu przez nią do szkoły. W związku z powyższym zdaniem Sądu A. G. pobrał nienależne świadczenie, a zatem od niego organ rentowy winien dochodzić przedmiotowego roszczenia na drodze postępowania administracyjnego.

Zdaniem Sądu Okręgowego wszystkie okoliczności podniesione na gruncie niniejszej sprawy wskazują na brak możliwości dochodzenia od odwołującej zwrotu nienależnie pobranej renty rodzinnej przez jej ojca, A. G.. Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji wyroku.

Ponadto w punkcie 2 wyroku Sąd na podstawie § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 roku (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800 j. t.) zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz M. G. kwotę 1200,00 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego zgodnie z dochodzoną wysokością przedmiotu sporu.